

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Késiratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt. $\frac{1}{2}$ évre 6 frt. $\frac{1}{4}$ évre 3 frt. 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt. $\frac{1}{2}$ évre 7 frt. $\frac{1}{4}$ évre 3 frt 50 kr., 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETESEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr., minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Boros Beni beszéde.

— A képviselőház november 28-án tartott üléséből. —

A képviselőház a budget-vita félbeszakításával tárgyalta ma azon törvényjavaslatot, melyet a kormány egy önálló magyar Dunagőzhajózási társulat létesítése iránt beterjesztett. E törvényjavaslat ellen az opposzió részéről több irányban kifogások emeltettek. Így terhére rótták azt, hogy ha már az ország oly tetemes szubvencióval járul annak fentartásához, miért nem létesíti mindjárt államilag? Szintugy kifogásolták és politikai kényszerhelyzetekkel való megalkuvásnak minősítették ellenzéki oldalról azon egyezéseket, melyek az új vállalat működését a régebben fenálló Dunagőzhajózási társulattal összhangba hozták.

Ezen ellenvetések szakszerű czáfolatát képezi Boros Beninek alábbi beszéde, melyet az országgyűlés mai ülésén a többség élénk helyeslése közben tartott, s melyet egész terjedelmében közlünk.

T. ház! Kevés törvényjavaslat feküdt a t. ház előtt, mely oly részletes elbírálásban és oly tüzetes és igazán figyelemreméltó megokolásban részesült volna, mint a minő elbírálást és megokolást a pénzügyi és közlekedési bizottságok már előzetesen tanusítottak, és a milyent a tisztelt előadó ajkairól az imént volt szerencsénk hallani a most tárgyalás alatt levő törvényjavaslatról. Én a magam részéről a tárgyalásban nem is kívántam volna felszólalni, hogy ha az előttem szólott t. képviselő urnak különösen egy — az egész beszéden keresztül vonuló — argumentumával nem kívánnék magam is foglalkozni, a mely argumentum felfogásom szerint mindenesetre megérdemli a figyelmet és méltó arra, hogy azal bővebben foglalkozzunk. Ez az argumentum a körül központosul, hogy a t. képviselő

ur, mint határozati javaslatában mondja, egy magyar gőzhajózást államilag, állami tőkékkel kíván létesíteni. Ez mindenesetre megfontolandó körülmény, mert hiszen tudjuk, hogy az utóbbi időben a közlekedési vállalatoknál az állami befolyás, az államosítás volt különösen az a vezérelv, mely bennünket hosszas időn át vezetett, és mely bizonyos irányban igen kedvező eredményeket is mutatott fel.

Szükségtelen hivatkoznom a vasutakra, a hol az állami befolyás, nem csak a befolyás, hanem a vasutak birtoklása is igen kedvező eredményeket tüntetett fel. Ha ez a kilátás kecségtetne a gőzhajózás államosításánál is, akkor osztoznom az előttem szólott t. képviselőtársam nézetében és hozzájárulnék határozati javaslatához, mely szerint az országban maga az állam létesítse a hajózási vállalatot és közvetlenül maga az állam foglalkozzék, a kereskedelmi hajózással a Dunán. Azonban én a kérdéssel már régebben foglalkozván, arra a meggyőződésre jutottam, hogy a jelen viszonyok közt kivihetetlen nálunk ez a törekvés és kívánság, kivihetetlen pedig azon egyszerű praktikus okból, hogy számba alig vehető kivételül eltekintve, általánosságban sehol sem létezik állami kereskedelmi hajózás. Én ezen conceptiót a közéletben megvalósítva sehol sem látom. Az államnak igenis van tengeri hajóhada, van a háboru és véderőre vonatkozó hajóparkja. Ezt ismerjük és tudjuk mindnyájan, hogy ez az államnak biztosítása és megvédése szempontjából sztkéség, de példa arra, hogy az államok kereskedelmi hajózással foglalkozzanak, egyes kevés kivételtől eltekintve, a közéletben sehol sem található, ez még a régi időben sem történt; pedig tudjuk, hogy a hajózás mestersége a legrégebb mesterség egyike. Őszintén megvallva, bár én igen örvendének, ha a magyar állam előljárna és ebben a tekintetben más műveltebb és nagyobb nemzetek előtt kezdeményezőként léphetne fel, de azt mégis alig tudom elképzelni, hogy a magyar állam alakítsa egy kereskedelmi hajózást, és maga foglalkozzék a kereskedelmi hajózással? A dolog természetében rejlik az, hogy az államnak kevés kivételtől elte-

kintve nem rendeltetése az, hogy magánüzleteket vegyen kezébe.

Egész más az, hogy ha az állam nagy világforgalmi és közlekedési vonalaknak birtoklására törekszik. (Halljuk! Halljuk!) Szükségesnek tartják ezt az államok első sorban a vasutaknál azért, mert az állam biztonságának megvédése céljából feltétlenül szükségesnek találtatott a vasutak birtoklása. A legfőbb indok ugyanis, amiért az állam a kezét a vasutakra rátette a stratégiai szempont volt, mert szükségesnek tartotta saját védelme szempontjából ezt az intézkedést megtenni. A másik indok az volt, hogy a nagy vasuti vonalak feletti rendelkezés a legszorosabban összefügg ugy közgazdasági, mint különösen vámpolitikai tekintetekkel és ezért ezeknek birtoklására törekedett minden állam, mert ezáltal kívánta külkereskedelmét biztosítani.

Másképen áll a dolog t. ház a kereskedelmi hajózás tekintetében. A kereskedelmi hajózás ilyen igen fontos állami hivatásokkal nem kapcsolható össze. A kereskedelmi hajózásnak egyedüli feltétele az, hogy segítségül szolgáljon közlekedési eszközeinknek és pedig első sorban a vasutaknak arra nézve, hogy a mezőgazdaságnak és az ország közgazdasági egyéb követelményeinek szolgáljon. (Ugy van! jobboldal.)

Ez pedig a legsikeresebben elérhető akkor, hogyha versenyképes vállalatok teremtetnek, a melyek egymással versenyezve szolgálják közgazdasági érdekeinket és a melyek mégis a magyar politika fenhatósága alá helyeztessenek. Ezen vállalatok ily módon tökéletesen megfelelhetnek a célnak egészen ugy, mint ha államilag létesített vállalatok lennének. De másrészt hova vezetne azon eljárásunk, ha magyar állami kereskedelmi hajózás létesítenék? Első sorban felidéznök a szomszéd és a velünk szövetségben levő államoknak hason eljárását. Mit mondana a t. képviselő ur ahhoz, hogyha a mostani dunagőzhajózási társulatot osztrák állami gőzhajózási társulattá alakítanák át? Azt mondaná, hogy Ausztria nemcsak állami betolyását, hanem egész hatalmi erejét arra akarja felhasználni, hogy egy társulatot, a

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Az első regény.

— Irta: Feer Ellz. —

Már tizenhárom éves voltam és még nem olvastam a Kis Lapnál és a Hoffmann meséinél egyebet, de hallásból már tudtam, hogy mi a regény. Vizsga után mint rendesen hazajöttem vakációra. De nem találtam magamat otthon olyan jól, mint azelőtt. S ennek az volt az oka, hogy falun laktunk s a paraszt gyermekeken kívül nem volt senki, akivel barátkozhattunk volna. Azok pedig már kezdtek kisasszonynak szólítani — hát féltem, hogy elvesztem előttem tekintélyemet, ha az operára mászkálok és csiga-bigát megyek velük keresni, mint tavaly.

Elpanaszoltam bajomat a szakácsnénak. Pesti leány volt s elmondta, hogy ő is nagyon unatkozik ebben a rongyos faluban, hol senki sincs, a kivel egy okos szót lehetne váltani.

Mem is áll ő itt szóba senkivel — kivétel a parádés kocsis, aki ugyan elég csinos gyerek, de azért kismiska ahhoz a finom fodrászegédhez képest, aki a Tercsinek Pesten udvarolt. Igazat adtam neki mindenben, elismertem a nagy differenciát a fodrászegéd s a parádés kocsis között.

Nagyon megszerettem Tercsit, kivált mi-

kor megtudtam, hogy van egy nagyszerű regénye. Csaknem ugráltam örömben, mikor egy halmaz sárga füzetet kivett ládájából és olvasta a sokat ígérő czimlapot. „Az ártatlanul halálra ítélt nemes lovag, vagy az elhagyott menyasszony bosszu esküje.” Nagyszerű eredeti regény 52 füzetben. Irta: Virágfi Oszkár. Minden füzet ára nyolcz krajczár, minden héten megjelenik egy füzet. Szinte áhitattal hallgattam, amint Tercsi ezeket előttem felolvasta s olyantorma érzést éreztem, mint amilyet talán a paradicsomban Eva érzett, mikor az első almába akart harapni. Először is megnéztem minden füzetben a képeket, aztán belekezdtem az olvasásba.

Talán egész éjjel olvastam volna, ha Tercsi nem figyelmeztet, hogy menjek be már, mert nagyon késő van s a mama észreveszi, hogy még fent vagyok.

Ezután minden este kilopódtam a könyhába s míg Tercsi mosogatott, én nyugodtan olvastam, míg csak be nem küldött aludni. Nappal nem mertem olvasni, csak vártam boldogan az estét.

Csak hogy ez a boldogság nem sokáig tartott, mert a vakáció vége felé járt s aztán megint vissza kell mennem a zárdába.

Majd megvakultam a sok olvasástól, pedig hiába volt minden sietség. Elérkezett az indulás napja, már csomagolták a holmimat és még csak ötven füzetet olvastam el, még hátra volt két füzet.

Egészen kétségbe voltam esve, hogy azokat már nem olvashatom el. Majd megölt a kíváncsiság.

Az ötven füzetben sok alakkal ismerkedtem meg. kiket Virágfi Oszkár ártatlanul végighűrezolt a purgatórium minden szenvedésén.

Es nem tudhattam meg, hogy mi lett velük. A nemes lovagot a siralomházba hagytam ártatlanul halálra ítéelve, az aranyhajú grófkisasszonyt meg bezárva az elátkozott kastélyba. Es a többiek sorsa is mind függőben maradt.

Sohasem esett az elválás olyan nehezemre, s csak akkor vigasztalódtam meg, mikor Tercsi megszagta, hogy a két füzet is ott van a holmim közt.

Másnap már a sárda-kertben sétálgattam a többi növendékekkel. Valami tankönyv volt nálam, melyből biztatólag mosolygott rám az eldugott regény sárga fedele.

Míg a többi leány játszadozott, én egy félreeső padra ültem és olvasásba merültem.

Egyszerre csak előttem áll egyik barát-nóm, a kis Gizi, leült mellém és gyöngéden meghuzgálta a fületem.

— Mit olvasol, adjál nekem is valami olvasni valót.

Haragudtam rá, hogy mért zavar s csak azt feleltem:

— Nincs.

— Dehogynincs, hiszen látom, hogy te is olvasol, mutasd meg, mi az.

melynek az a hivatása, hogy a magyar érdeket is szolgálja, egészen az osztrák érdekek befolyása alá helyezze. Ugyis elég indokul szolgál a megfontolásra az a körülmény is, hogy az osztrák állam tényleg subventionálja a Dunagőzhajózási társulatot. Ez egyike azon előzményeknek, a melyekre a t. előadó ur hivatkozott. Ez volt az első indok arra nézve, hogy mi egy vállalatot létesítsünk, a mely a mi befolyásunk alatt áll, és a melyet mi hasonlóan subventionáljunk. Ez egy természetes következmény, de az, hogy ezen kívül még a magyar állam is sorompóba álljon egy magán társulattal szemben, a mely hasonló represszáliákkal élhet, czélszerűen nem lehetséges.

Ezt tehát már politikailag sem tartom kivételnek. De egyetlen szomszéd állam sem tartotta helyesnek, hogy hasonló politikai okokból létesített vállalatait állami birtoklásba vegye. Itt van az orosz Dunagőzhajózási társulat, itt vannak a román, a szerb társulatok, melyek mind magánjellegűek. Pedig ha ezen államok helyesnek tartották volna, ők is állami hajózást létesítettek volna.

De nemcsak politikai és közgazdasági szempontból kivétel ez, hanem üzleti szempontokból is. Előttünk áll az állami kereskedelmi hajózás egy kis példája. Tudvalevő, hogy az államvasutaknak tényleg van hajóparkja, és tényleg foglalkozott kereskedelmi hajózással, hogy mily czélszerűen tartotta ezt szükségesnek az állam, azt tudjuk; de tudjuk azt is, hogy a vállalat egyáltalán nem vált be és nem nyújtotta a várt eredményeket, nem pedig egyszerűen azért, mert az állam practicus üzleti okokból sem foglalkozhatik czélszerűen kereskedelmi hajózással.

Volt azután néhány mellékkörülmény is, mely miatt a vállalat nem sikerült. Kicsi volt a hajópark, és kevés az anyagi eszköz. De azért megfelelően annak a czélnak, mely miatt létesítették, ez is hathatósan előmozdította az államvasutak forgalmi politikáját. Nagyobb vállalatnál még sikeresebben fogjuk azt előmozdítani. De csak úgy, ha a vállalat magában is életre való, ha privát kezében hagyatik, oly faktorok befolyása alatt, melyek anyagi tehetséggel a szükséges szakzerű ismereteket egyesítik. Míg a vasutak államosítása fontos állami érdek volt, addig a hajózás az állam kezében soha nem mutathatna fel kedvező anyagi eredményeket. Oda kell tehát törekednünk, hogy a hajózási vállalat oly kezébe legyen letéve, a melyek a szakzerű ismeretek és anyagi eszközök elégséges voltánál fogva képesek megfelelni a magyar állam részéről követelt különböző feladatoknak. A magyar gőzhajózás nem lévén lehetőleg egyenesen a magyar állam kezébe, csak oly társulatba adandó, a mely minden tekintetben biztosítékot nyújt az iránt, hogy egész működése csak a magyar állam forgalmi politikájának előmozdítására fog irányulni. — Hogy pedig a szóban lévő társulatnál ez csakugyan meg is lesz, ezt már az előadó ur is jelezte,

a szerződésbe foglalt feltételek teljesen biztosítják.

A magyar államvasutal kötött szerződés pontozatai annyira biztosítják a két vállalat tökéletesen összehangzó működését, hogy lehetetlen elképzelni, miszerint ezek egymással, vagy az ország érdekével ellentétes politikát követhessenek. (Ugy van! jobbról.) A szerződés pontok erre nézve egészen világosan és félreérthetetlenül intézkednek.

De másfelől szükséges volt a kivitelnek ezen módozatát választani az én felfogásom szerint azért is, mert jelenleg létezik egy gőzhajózási társulat, mely a Dunát uralja és ezen gőzhajózási társulat viszonyaival, annak létezésével, annak multjával és jövőjével összehangba kellett hozni a magyar gőzhajózás megalapítását, mert különben a legnagyobb komplikációknak, a legkárosabb következményeknek tettük volna ki magunkat. Ezen létező társulatot ignorálni, azt megölni nem lehetett, mert azt mindenki ezen házbán el fogja ismerni, hogy a jelenlegi Dunagőzhajózási társulatnak fennállása a magyar forgalmi politika szempontjából szükséges.

Thaly Kálmán: Budapest székhelyvel!
Boros Beni: Szükségesnek tartom ezt leginkább azért konstatálni, mert bármily befolyások alatt álljon is most, vagy állott legyen a multban vagy álljon a jövőben a Dunagőzhajózási társulat, az részben mégis mindig a mi forgalmi politikánkat fogja szolgálni, mert lehetetlen elkerülni a Dunát, a Duna pedig magyar folyam. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ennek folytán ez a társulat akaratlanul is mindig a magyar érdekeknek fog szolgálni, csak az a kérdés, mily mértékben teszi ezt? Nekünk mindenesetre biztosítanunk kellett befolyásunkat ezen vállalatra, még akkor is, ha ez a vállalat azoknak a feltételeknek magát alávetni nem akarja, melyeket tőle régebben követeltek. Azt nem tudtuk keresztülvinni, hogy a Duna gőzhajózási vállalat tisztán magyar vállalat legyen, és ez a dolog természetében fekszik, ha pedig ezt nem sikerült keresztülvinni, keresnünk kellett oly módozatot, mely mellett megteremtjük a magyar gőzhajózási vállalatot, de ne tegyük ellenséggé azt, a mely létezik, hanem igyekezzünk azt forgalmi politikánk kötelékébe oly módon beleszorítani, hogy akarva, nem akarva a magyar állam érdekeit szolgálja.

Es ez megtörtént. A Dunagőzhajózási társaságnak — eltekintve minden egyéb, a szerződésben foglalt kikötéseitől — az az egyetlen ténykedése, hogy az általa megkeresett szolgálmányt velünk megozítja, biztosítja nekünk azt a befolyást, melyet tőle jogosan követelhetünk; 40 százaléka a keresményének a miénk, és ez oly megosztás, melylyel — felfogásom szerint — a magyar állam teljesen meg lehet elégedve. Ez volt a szempont, a melynél fogva arra az utra tértünk, melyet az eddigi előzmények nekünk kijelöltek. Nem lehetett egy meglevő, nagy társulatot ignorálni, és egy egészen eltérő, s azzal természetelle-

nes viszonyban álló vállalatot teremteni; hanem olyat, mely bár tisztán magyar vállalat, mégis a meglevő vállalatnak szolgálmányából a maga részét biztosítani képes volt. Ezek lehettek azok az indokok, és — meg vagyok győződve — azok is voltak, a melyek eltekintve azon szép és magasztos ideától, hogy minden az állam maga csináljon és minden az állam alatt álljon — a jelen viszonyok közt sokkal czélszerűbbnek és helyesebbnek tünteték ki azt, hogy mi egy magánvállalkozás kezébe tegyük le hajózási fontos érdekeit, s így biztosítsuk az állam birtoklási jogát. Hogy az állam ezen joga meunyre van biztosítva, azt a szerződés és a t. előadó ur teljesen kitüntette, s azt hiszem, erre nézve bővebben nyilatkozni nem szükséges.

Még csak arra kell némi megjegyzést tennem, hogy a Dunagőzhajózási társasággal megkötött szerződés alapján ezen társulatnak bizonyos kedvezmények is nyújtattak. Hiszen az ilyen kölcsönös szolgálmányok a dolog természetéből folynak. Ha mi a Dunagőzhajózási társasággal békében, nem pedig élet-halálra vivott harozban akarunk együtt meglenni, természetes, hogy annak érdekét bizonyos szempontból tekintetbe kell venni. — Én nem találok az egész egyezményben oly pontozatot, mely a magyar állam érdekeit a legkevésbé is károsan érintené.

Egy kifogást hallottam eddig említeni és ez az, hogy bizonyos mértékig a Dunagőzhajózási vállalat szénbányáinak termékeit a magyar állam köteles magának megvásárolni. Ez oly kérdés, amelynek szintén igen sok előzménye van. Mikor a Budapest-pécsi vasutnak államosítása történt, ez a kérdés már fel lett vetve és eddig folytonosan megoldatlan kérdés volt — ha igazságosak akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy a megoldás halogatása nem volt helyes és czélszerű. A társulat ezen szénbánya-termékeknek átvételét és megvásárlását szerződésileg követelte, sőt annak idején a magyar államot perrel is fenyegette. Most tehát ezen kérdést nemcsak szerencsés módon megszüntettük, hanem egyuttal egy tényleg közgazdaságilag is szükséges dolgot műveltünk, mert nem tudnám egyáltalán helyeselni azt, ha a magyar államban létező jelentékeny szénbányák különböző politikai minőségű és helyzetű bányákra tagoltatnának. Valamennyi közszénbányatársulat joggal tarthat arra igényt, hogy a magyar állam lakossága annak természetű területén fogyasztza a szenet, és minden vidék, ahol az ilyen bányatermékek nagyobb mértékben termelődnek, jogosan követelheti, hogy ezen környék közgazdasági életére nagyobb befolyással bíró bányászat mesterségesen felidézett körülmények által tönkre ne tétessék. Ezek voltak az indokok, melyek a kérdésnél döntőleg befolytak. (Ugy van, ugy, jobbról.)

Felfogásom szerint az egész kérdés politikai tekintetben sokkal jelentéktelenebb, mint aminőnek azt tartják. Ez egy egészen egyszerű kérdés, a mely a magyar államvasutak

— Ez nem neked való, felelém büszkén. Ez regény.

Gizi ijedten felugrott mellőlem.

— Jó, te regényt olvasol? Tudod-e, hogy ez tilos. Ambrózia testvér ép tegnap mondta, hogy aki regényt olvas, minden rosszat megtanul, elkárhozik és a másvilágon a pokolba jut.

— Mit gondolsz, neked még nem szabad ilyesmit olvasni, hiszen két hónappal fiatalabb vagy, mint én.

De beszélhettem én most már akármit, hiába, Gizi nem szűnt meg rimánkooni, s mikor megesküdött, hogy nem szól senkinek, megengedem, hogy nekem olvasson.

Szorosan egymás mellé ültünk, fejünk összeért, úgy olvastunk, egyszerre mind a ketten.

Csak hogy ez nem maradhatott így sokáig, mert míg én három lapot is elolvastam, Gizi alig sillabizált ki egy oldalt. S én kíváncsi lévén a további fejleményekre, lap után lapot fordítottam és olvastam tovább. A kis leány szörnyű méregbe borult.

— Ha nem engeded, hogy veled olvassak, megyek rögtön és elárulom, hogy milyen borzasztó regényt olvasol.

Nem hittem, hogy képes lesz beváltani fenyegetését, mert megesküdött, hogy nem szól senkinek. De a kis Judás bizony elárult. Néhány percz mulva visszajött Ambrózia test-

vérrel, kire a bentlakó növendékek felügyelete volt bízva.

Oreg, rezes képű apáca volt, olyan orral, mint egy érett paradicsom.

Hogy kedves füzeteimet méltó felháborodással elvette tőlem s egy hosszú erkölcsi prédikációt tartott, azt mondanom is fölösleges. Büntetésül egy órára a sötét kamarába csukott. Szörnyen boldogtalannak éreztem magamat, nem a leszidás és a büntetés, hanem a regény miatt.

Beláttam, hogy arról most már le kell mondanom. Kikerülvén a sötét kamrából, szégyeltem a terembe menni, lehorgasztott fejjel, eltelve világfájdalommal, járkáltam fel-alá a folyosón. Egyszerre csak meglátok a földön egy kis kulcsot. Felvettem s beakartam menni, hogy megkérdezzem ki vesztette el, midőn éppen szemben jött velem két növendék. Tudtomra adták, hogy Ambrózia testvér elvesztette a szekrénykulcsát, és segítsek én is keresni.

Nagyot dobbant a szívem.

Tudtam, hogy Ambrózia testvér abba a szekrénybe szokott becsukni minden értékes és tiltott tárgyat. Azt mondtam, hogy nem érek rá s a kis kulcsot zsebembe csuszattam, és kárörvendve néztem, hogy hányan keresgélnek össze-vissza mindenütt. Persze, hiába keresték. Ambrózia testvérnek nagy szüksége lehetett a szekrényből valamire, mert sietett más kulcsot csináltatni. Az ő szobája a miénk mel-

lett volt, honnan talán álmában is vigyázott reám. Másnap kilestem, mikor nem volt bent senki egyik szobában sem. Mégis dobogó szívvel, félve mentem a fiókos szekrényhez s próbálgattam kinyitni. A kis kulcs csak az alsó fiókot nyitotta ki s én fájdalmasan csalódtam, mert nem volt ott egyéb, mint két skatulya. Az egyik telve volt különféle pamutokkal és félbe hagyott kézi munkákkal, a másikban nagy csodálkozásomra egy nagy cognacos üveget találtam egészen tele.

Kíváncsiságból megkóstoltam, de biz az nem volt cognac, csak jóféle szilvórium. Talán nem is lehet ilyen nagy üveg cognac a világon. Világos lett előttem, hogy mitől van Ambrózia testvérnek olyan bazarozása színű aroza és némelykor olyan jó kedve. Tehetetlenül álltam a szekrény előtt, szidva a véletlent, hogy miért nem inkább a felső fiók kulcsát juttatá kezembe.

Aztán egy jó gondolatom támadt. Kikerestem holmim közül egy flaskát, amiben egyszer édes bort kaptam hazulról. Bele töltöttem egy kanálnyi szilvóriumot, aztán szépen becsuktam a fiókot megint. De ne hogy azt higgye valaki, hogy megittam a lopott pálinkát. A világért sem. Gondosan eltettem a holmim közé.

Másnap megint kinyitottam a fiókot és láttam, hogy azóta már Ambrózia testvér is kinyitotta, mert az üvegben jóval kevesebb volt, mint tegnap.

üzletkörébe tartozik; mert a magyar államvasut a szénszükségletét azon bányákból szerzi be, hol azt legczélyszerűbben és leghelyesebben teheti. Es ha ez a kérdés a szerződés és a törvényjavaslat által kedvező megoldást nyer, a magam részéről a törvényjavaslatnak ezen intézkedését csak örömmel üdvözölhetem. (Helyeslés jobbfelől.)

Egyáltalában nem voltam képes oly politikai szempontot — nem is annyira politikai, mert hiszen épen ezek azok, melyek ezen törvényjavaslatnak minden tekintet nélküli elfogadását nálam már előre is biztosították, — de nem találtam semmi olyan közgazdasági vagy üzleti szempontot sem, amely kedvezőtlen színben tüntesse fel ezen törvényjavaslatot. De bármily tekintetből akarnának is ez ellen nehézségeket támasztani, én sem politikailag, sem közgazdaságilag azokat helyeseknek nem találom. A mi főczélunk az, hogy végrevalahára legyen egy magyar gőzhajózási társulat. Ezt kell nekünk megteremteni. (Helyeslés jobbfelől.) Ebben a törvényjavaslatban le van téve az államnak az a joga, hogy bármely perczben megválthassa ezen vállalatot, és meglehet, hogy el fog jönni az idő, midőn magunk fogjuk indítványozni, hogy azt az állam vegye át, s akkor talán könnyű lesz ezen szempontot indokolni is. Ez a szempont tehát, ismétlem, a törvényjavaslatban biztosítva van, az t. i., hogy, amikor szükségét fogja látni, az állam bármely perczben ráteheti a kezét erre a vállalatra.

Ma azonban erre még szükség nincsen, ma nekünk vállalkozási szellem és türelem kell, a mely e kérdéssel szakszerűen foglalkozzék. Ma nekünk egy önálló magyar gőzhajózási társulatra van szükségünk. S minthogy én ezt a törvényjavaslat által megteremtve látom, a törvényjavaslatot szívesen üdvözölöm és elfogadom. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

BELFÖLD.

Orosz lap az új balázsfalvi érsekről. A „Moszkovszkija Vjedomoszi“ a balázsfalvi levelezőjétől vett tudósításában dr. Mihályi román érsek kinevezésével foglalkozván, ezeket írja: A megüresedett balázsfalvi román érseki állást végre is két év letelte után betöltötték. A magyar kormány nem találhatott ez állás számára egy neki szükséges egyént s ez okból halasztgatta ezt az ügyet. De végre már nem lehetett továbbra is függőben hagyni ez állás elintézésének ügyét s így a kormánynak bele kellett egyezni abba, hogy e fontos helyre dr. Mihályi, egy erélyes egyéniség s egyházának s népének őszinte híve, kineveztesék. A románok ezzel a kinevezéssel nagyon meg vannak elégedve s elvárják az új érsektől, hogy egyházuk s iskolájuk auto-

Most már én is többet mertem belőle tölteni.

Igy ment ez egy hétig, az én füvegem lassankint egészen megtelt, s a nagy üvegben mindig kevesebb maradt, míg végre egészen kiürült. Es ugy látszik, nem igen került helyette más, mert Ambrózia testvérnek igen rossz kedve volt egész nap. Majd megjön a kedve, gondoltam magamban, s vártam, míg csomagot kapok hazulról, harmadnap meg is jött, téli ruhákat küldtek és vajás pogácsát. Ekkor elővettem a lopott szilvóriumot s néhány pogácsával bevitettem Ambrózia testvérnek.

Kedves testvér kérem, — mondám ájtatos hangon, — tessék megnézni, mit kaptam hazulról, én nem szeretem az ilyen erős italt, de talán a kedves testvér elhasználhatja majd valamire.

Ambrózia testvér egyszerre mézédés lett hozzám, átszellemült arccal vette el az üveget, megsimogatott — és kivette a fiókból az én rég óhajtott két füzetemet. Nesze, de itt olvasd el, hogy senki meg ne lássa — és ha efféle kápsz, máskor is hozd ide, mert ilyesmi nem gyermeknek való. Aztán a szekrényhez ment és mosolygó arccal csukta el az ajándékot.

nomiáját megvédelmezze a magyarokkal s erdős szakos politikájukkal szemben. Mihályi érsek jóformán még fiatalember s egy lelkesült román hazafi hírében áll. Az erdélyi lapok melegen üdvözik a kinevezését.

Oroszország örömnappjai.

— Eredeti tudósítások. —

Berlin, nov. 27.

Londonból érkezett magántávírat szerint több lap meggyőződen azt a hirt közli, hogy Miklós császár kifejezte azt a szándékát, hogy rendi gyűlést hív össze az alkotmány előkészítésére.

Pétervár, nov. 27.

A császár és a császárné tegnap az Anicskov-palotába menet a katolikus templomnál megállította kocsiját. A katolikus papság fejei teljes ornátusban a kocsihoz mentek és megáldották az új párt. Az anicskov-palota előtt késő estig ujongott a nép s az öröm tetőpontját érte, mikor a császár és császárné háromszor megjelent az ablaknál.

A császár menyegzői manifesztumának kiegészítéseképpen ma rendeletet tettek közzé a hivatalnokok megjutalmazásáról s a hadsereg és a haditengerészet kötelékébe tartozók büntetéseinek enyhítéséről.

A manifesztum lényeges anyagi könnyítésekkel biztosítja a földműves osztályt a nemességnek és a parasztságnak. A birodalmi nemesi agrárbankból vett kölcsönök kamatját 4 és fél százalékról 4 százalékra szállítja le és könnyítéseket ad az adósság törlesztésére nézve, a parasztságnak pedig bizonyos kincstári tartozásokat és adóhátralékokat elenged.

A Ruszkij Invalid közlése szerint a rendkívüli előléptetéseket, a melyek a csapatparancsnokok körében a császár menyegzője alkalmából történtek. Sok ezredes és ezredparancsnokot, mostani állásukban való meghagyásuk mellett, vezérőrnagyokká léptettek elő. A császár kinevezte: Alexandra császárnét a testőrdzsidásezred tulajdonosának, Nikolajevics nagyherceget főhadsegédnek, Krziwoplocki tábornokot, a 14-ik hadtest parancsnokát Gurkó tábornok segédének a varsói erődítések igazgatásánál, Stolietov tábornokot a 14-ik hadtest parancsnokának és Borostint, a 18-ik lovashadosztály eddigi parancsnokát a 15-ik hadtest parancsnokának.

Varsó, nov. 27.

Befejezett ténynek tekinthető, hogy Gurkó tábornok fő kormányzó, ki ez idő szerint nejével Péterváron van, többé nem foglalja el állását, Gurkó lemondási kérvényének benyújtása után Berlinbe utazik Leyden tanárhoz, a kivel egészségi állapotáról akar értekezni. Ezután Nizzába utazik és huzamosabb ideig ott marad. A katonai szolgálati teendőket — mint jelentik — a közgazgatási teendőktől el fogják választani, különösen ha a császári ház egy tagját fogják varsói kormányzónak kinevezni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósítása. —

Budapest, november 28.

Kezdeté délelőtt 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső br.

Jegyzők: Parczel Béni, Schóber Ernő és Papp Elek.

A kormány részéről jelen vannak: Werkerle Sándor dr. miniszterelnök és Lukács Béla miniszter.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

A magyar hajózási vállalat.

Neményi Ambrus előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot. (Helyeslések jobbfelől.)

Sima Ferencz a függetlenségi és 48-as párt nevében kijelenti, hogy e javaslatot még általánosságban sem fogadja el. Pártja, mint az önálló magyar kereskedelmi politikának híve sem járulhat a javaslatához, de pénzügyi szempontból sem, mert a kormány itt tíz millió alaptőkével alakult magántársulatot akar állami segélyben részesíteni, amely segélynek évi összege 530 ezer frt. Ha az állam azt akarja, hogy ez a társulat konkurrálni tudjon a Dunagőzhajózási társulattal és minden más hajózási társulattal, s ehhez kellő segélyt is ad, akkor miért nem veszi teljesen a maga kezébe az ügyet és miért dob annyit szubvenziót egy idegen társulat zsebébe, mely tíz millió forint alaptőkének felel meg. Végre határozati javaslatot nyújt be, melyben pártja a magyar államvasutak kezelésének keretében óhajta megvalósítani a hajózási vállalatot.

Boros Beni szóllalt fel ezután, kinek beszédét lapunk élén egész terjedelmében közöljük.

Ivánka Oszkár azt hiszi, hogy egy szubvenzionált társulattal is lehet nemzeti kereskedelmi politikát üzni, azonban ez a törvényjavaslat olyan homályos, hogy egyes részleteit tisztán látni nem lehet. Felhívja a kereskedelmi miniszter figyelmét, hogy a többi magánhangzású társulatok, mint részvényesek nem léphetnek be az új társulatba s jó hajókat igen méltányos áron nem vehetnének át az államilag segélyezett társulat. Gyanusnak tartja, hogy a császár és kir. Dunagőzhajózási társulat részvényei most egyszerre 300 frtről 500-ra emelkedtek, akkor, mikor egy konkurrens társulat a magyar állam segítségével. Ez azt mutatja, hogy a két társulat közt kartel van. (Ugy van!) Végül határozati javaslatot nyújt be, melyben utasítani kéri a kereskedelmi minisztert, hogy a társulattal kötött szerződést mutassa be a képviselőháznak s addig, míg ez szétosztva nem lesz a képviselők közt, a törvényjavaslat tárgyalása függesztésék fel.

Batthyány Tivadar gróf eddig még nem tanulmányozhatta az ügyet, mert a szerződést nem volt alkalma látni.

Lukács Béla kereskedelmi miniszter: Mért nem nézte meg az előadónál?

Batthyányi Tivadar gróf: En nem szerezhetek külön alkalmat minden okmány tanulmányozására. A miniszter kötelessége azt a képviselők közt kiosztatni.

Beöthy Akos: (A közöpre megy. Lukács miniszterhez.) Igen, ez önnek a miniszternek kötelessége.

Batthyányi Tivadar gróf: Kérde, hogy miért húsultak meg a cs. kir. Dunagőzhajózási társulattal való tárgyalások. Megkísérelte-e a miniszter, hogy a meglevő magántársulatokból alakítsanak egy nagyobb hajózási vállalat. Most a Dunagőzhajózási és a folyam-hajózási társulat majd kartelt kötnek és tönkre teszik a többi magyar hajózási magánvállalatokat. Nem tartja különben helyesnek, hogy egy ilyen kisebb vállalattal szemben az állam husz évre lekösse magát. Vázolja a szerződés hiányát, melyek egyes pontjai külön-egyeségek megkötésére utalnak, a melynek következménye ismét szubvenzió-emelés lesz. — A szerződésre vonatkozó törvényjavaslatot el nem fogadja, hozzájárul Ivánka Oszkár határozati javaslatához.

Lukács Béla kereskedelmi miniszter Ivánka határozati javaslatára vonatkozólag megjegyzi, hogy hasonló ügyekben nagyobb nyilvánosság már nem követelhető. Az okmányokat a pénzügyi bizottságban bemutatta. Kijelentette a Házban is, hogy az okmányok az előadónál vannak s ott minden képviselő által megtekinthetők. A nyilvánosságnak itt ép azért nincs helye, mert esetleg az adatok a versenytársulatok tudomására jutnak, melyek e megállapodásukat a maguk javára használják ki. Kinyomatni és szétosztani ezt a szerződést nem lehet magának az ügynek érdekében. (Helyeslés.) A dolog meritorialis részére terve, kijelenti, hogy közgazdasági szempontból is jobban tudja kereskedelmi politikánkat az állam érvényesíttetni egy segélyezett magántársulattal, mintha államilag rendez be ilyen vállalatot. Ez a vállalat teljesen állami forgalmi politikánkat fogja protaszálni s arra a kormánynak feltétlen befolyása lesz. A magyar hajózási vállalat és a Dunagőzhajózási társulat

közi viszonyok rendezését a barátságos kölcsönösség alapján épen az új vállalat érdekei követelték meg. Megegyeztek abban, hogy a járatokat úgy rendezzék be, hogy ne versenyezzen a két társulat egymással. A rendezés a belföldre nézve tehát teljesen befejezve van s a külföldre nézve is helyes megoldás jött létre. A pénzügyi szempontokra térve, kijelenti, hogy a magyar állam méltóságának felel az meg, hogy ha már létesül állami segélyvel egy társulat, hát az úgy létesíttessék, hogy megfelelően feladatának s zavarokkal ne küzdjön. A többi országok is szubvencionálnak hajózási társulatot, hát egyedül mi ne tegyünk semmit. A magánhajózási vállalatokkal a társulat nem fog versenyezni, mert magasabb árak vannak. Az új társulatnak meglesznek a közgazdasági előnyei is. A javaslatot elfogadásra ajánlja. (Zajos helyeslés.)

Még Dkolicsányi szólt a javaslat ellen. Holnap Apponyi beszél.

Következik a földmívelési ügyek tárgyalása.

IDŐJÁRÁS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 773.5 milliméter. délután 2 órakor 770.6 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor $0^{\circ} + 0.6$, délután 2 órakor $0^{\circ} + 4.5$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. S. délután 2 órakor K. S. Felhőzet: reggel borult, délután borult. Csapadék az előbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 29. —

Hűvös. — Jelentékeny csapadék nélkül. — Éjjeli fagy.

A vaskanczellár neje meghalt.

Arad, november 28.

Tegnap távirati rovatunkban már jeleztük, hogy Bismarck herceg neje Varzinban meghalt. Elköltözött a nő, kinek a történelemben mint asszonynak az a szép szerep jutott, hogy férjének, a vasembernek, a század egyik óriásának otthont tudott teremteni.

Hogy egyszerű asszony volt és szerető feleség, ez a legszébb nekrológ, amit a nagy Németbirodalom volt kancellárjának nejeről el lehet mondani, mivel számtalan példa bizonyítja, hogy a nagy ember családi élete a legrikább esetben szokott boldog lenni és ez nem mindig a férfiakon múlik.

Bismarck hercegné, született Putkammer Johanna bár a legragyogóbb helyzetet foglalta el, mindvégig megmaradt egyszerű, szerény háziasszonynak, gondos feleségnek, akinek az volt a törekvése, hogy a politikai közdelmekben elfáradt férjének meleg, boldog otthont készítsen.

Ez magyarázza meg Bismarck herceg ritka kitartását, mivel nejeinek és gyermekeinek körében feltűnő erőt meríthetett a küzdelemre.

Németország igaz tisztelettel és szeretettel vette körül a „nagy asszonyt.”

Hogy férjének hatalmas terveit átértette, azt Bismarck beszélgetései közben gyakran mondta. A vaskanczellár meg szokott beszélni egyet-mást a felségével és bárhol járt, utjáról és törekvéseiről híven beszámolt az ő Katalinjának.

Magyarországról annak idején sok rokonszenvel emlékezett meg és ezek a levelek is világot vetnek boldog családi életére.

Mikor Bismarck hatalma tetőpontja felé közeledett, Bismarckné honosította meg azokat a barátságos estélyeket, a melyek alatt sok éles ellentétet egyenlített ki kedélyesen.

Bismarck csak az udvari estélyekre járt, különben minden szabad idejét családjának körében töltötte.

Az elhunyt hercegnő a leggyöngédebben gondoskodott férjéről, hogyha a kötelesség elvonta oldalát mellől. A német-francia háború ideje alatt fehérműt, eleséget és ruhát küldött utána, őt egyszer bibliát is, hogy, mint írta, a harosi élet nyerségei között el ne durvuljon és kérte, hogy ne mulasztja el istenhez fordulni imáiban, mert az isten a német feyvereknek győzelmet ad és őt visszaadja családjának. — A francziák ellen keserűséggel és haraggal kelt ki és ösztökélte férjét, hogy ne kímélje az istentelen francziákat.

A vaskanczellár, kit a maga idején korának legszebb asszonyai rajongtak körül,

soha okot nem adott a féltékenységre a feleségének.

Elég szóbeszédre szolgáltatott ugyan alkalmat az a fénykép, a melyen Bismarck Lucca Paulinával, a búbajos énekesnővel együtt van levéve, de a szóbeszéd nem érhetett fel azon magaslatig, a melyen a hercegnő állott.

Házasságukból három gyermek származott, Herbert és Vilmos grófok és Mária grófné, ki Rantzau követési tanácsosnak lett a neje.

A családi összetartás annyira ment közöttük, hogy amikor a kancellár állásáról lemondott, fia Herbert, ki akkor a porosz minisztérium tagja volt, a császár akarata ellen követte atyját Varzinba.

Egy idő óta Bismarck betegeskedésének híre terjedt el és íme a táviró váratlanul a neje halálának hírért hozta meg.

A művelt világ rokonszenves részvéte kíséri sírjába.

HIREK.

November 29. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Szaturnin. — Protestáns naptár: Szaturnin. — Görög-keleti naptár (november 17.): Gergely. — A nap dél 7 óra 7 perczkor, nyugszik 3 óra 57 perczkor.

Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölessy-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Aludj, Aludj . . .

Mozart bölcsődala jutott eszünkbe tegnap reggel, mikor kiléptünk az utozára.

Az elragadóan kedves dajkaének moll-akkordjait hozta eszünkbe a most már csakugyan „a l v ó t e r m é s e t.”

A tegnepelőtti mérges nyugatészaki szél addig tépázta az elsárgult falombokat, míg lerázta róla az utolsó levelet is. — Zizegve repíti tova a porondon s a mint lábunk alatt zörög a száraz avar, mintha egy régen halott dajka-dal refrainje ütemeit hallanánk.

A őszi rózsán bimbóba halt az utolsó virág, levelei lefonnyadtak, a kis bokorra rátört a fagy s a csak most kizökkeni akaró új hajtás megfeketedett rajta.

A hideg szél keresztül fúj a lombtalan faágak között, most már csak száraz galyait rózsa-rózsa könyörtelenül tehetetlen dühében.

Keresztülvágat a tarlott mezőn, utjában nem találva egyetlen kis virágra sem.

Az utozá göröngye, sara keményre fagyott, a pocsolya, melyet csak tegnap is bosszusággal kerültünk ki, fantasztikus alakú jégvirágokká fagyott.

Az éjjel volt az első valamire való fagy. A természet már csak téli képet nyújt.

Hosszu, verőfényes őszi napokon keresztül készült a nyugovásra, most már alszik, egészen álomba merült tavaszig.

Nekünk pedig az elragadóan kedves dajkaének lágy akkordjai jutnak eszünkbe, Mozart bölcső dalából:

Aludj, aludj szép álmokat.

— Iskolaszéki ülés. Arad város iskolaszéke ma délután négy órakor ülést tart a kisteremben. Az ülésen több érdekes tárgy kerül megvitatás alá, miért is felhívjuk arra a tagok figyelmét.

— Népesedési mozgalom. Az elmúlt hét születési és halálzási arányait a következőkben állította össze az orvosi hivatal. Született az elmúlt héten Arad város területén 22 gyermek; az arány: 24.7 pro mille; a születettek közül 15 fiú, 7 nő. Ezzel szemben elhalt a városban 26 egyén és pedig 12 fi, 14 nő; az arány 27.0 pro mille. A hét folyamán egyetlen difteritisz-halálozás sem fordult elő.

— A vértanuszobor rácozata. A vértanuszoborbizottság tegnap délután ülésezett, hogy határozzon az iránt: melyik pályanyertes tervezetet fogadja el kivitelle. Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester elnöke mellett ott voltak:

Institóris Kálmán, Barabás Béla, dr., Neanera Aladár, Bing Vilmos, Robitsék Gusztáv dr., Gruber Gyula és Jankai. A pályanyertes tervezetek közül szótöbbséggel a másodikot fogadta el a bizottság kivitelle és az előállításra a tervezet készítőjét, Stoll Bélát bízták meg. A vértanuszobor rácozata e szerint összesen 7387 frt 52 krba fog kerülni, mivel Stoll Béla az előírányozott összegből 20 százalékot, valamint a nyert 100 irtot elengedte azon esetre, ha őt bízzák meg a kivitellel. A bizottság kimondotta egyuttal határozatilag, hogy előleget a munkára csak akkor ad, ha a vasmunkának legalább fele kész van. Kimondották végül, hogy a rácozatnak május 1-sejére kell elkészülni. Ezzel az ülés véget ért.

— Az árvák estélye. Az aradi polgári jótekonyság egyesület f. évi december hó 1-én társasestélyt rendez, melyen az Aradon állomásozó 33. sz. os. és kir. gyalogezred zenekara is közreműködik. Az általa előadandó zenedarabok műsora ez: 1. „Avancement”, induló Riepelől. 2. „Atávollevők”, keringő Matys-tól. 3. Hunyadi László opera nyitánya Erkeltől. 4. „Del Aegirhoz”, Ő felsége II. Vilmos császár szerzeménye. 5. Abránd a „Bajazzók” cz. operából, Leoncavallo-tól. 6. „Cavalleria rusticana” cz. opera nyitánya Mascagnitól. 7. „Sultán” cz. operából egyveleg, Verőtől. 8. „L'estafette” koncert galopp Böhm Károlytól.

— A város csatornázása. A folyamatban lévő városi csatorna munkákat az erre kinevezett bizottság a mai napon megsejmelte s mindent rendben talált. A bizottságban részt vettek Fényes Dezső dr., Pekár Károly és Virágh Lajos főmérnök; szemlentiokat első sorban a megyeház, nagy körut, kis körut, Petőfi és Eötvös utcákban lerakott lejtős anyagcső munkáira irányították, innen a Magyar és Kosuth-utczák sarkán készülő Ejektorhoz mentek, amelynél a nehézségek immár legyőzettek s holnap már elkezdik az alapozást s rövid idő múlva teljesen befejezik az egész munkát. Végül a légszűrő állomás gép- és kazánházát tekintette meg a bizottság, amely már annyira haladt, hogy e hét végén az összes falakkal elkészülnek a tetőig. A tető szerkezetét — amely vasból lesz — Eötl budapesti czég 3 hét múlva lektüdi, úgy hogy az épület még a folyó évben fedél alá jöhet.

— Milliókat osztogató örült. Intelligens külsejű férfi állott tegnap az aradi rendőrség előtt. Csak a beszédmodorán lehetett észrevenni, hogy örült. Legelsőbbben is bemutatatta magát József Béla rendőrfogalmazónak, hogy ő Simay Antal. Lévai ipariskolai tanár, s fedezetet kér, mivel őt éjjel meztelen emberek szokták megtámadni. Egy pisztolyt vont elő:

— Ezzel szoktam magam védelmezni, de hiába. A gazokon nem fog az egyszerű golyóbis.

A rendőrfogalmazó azonnal tisztában volt azzal, hogy elmeháborodottal van dolga. De legkivált akkor, midőn Simay ur felmutatta az okmányai mellett amaz ajándékozási okiratokat, melyek értelmében ő X. vagy Y. urnak egy millió forinttól elkezdve egész 50,000 frtig adományoz összegeket ama vagyontól, mely egészben és osztatlanul csak őt illeti meg. A fogalmazó az elmezavarodott embert a szegények házában helyezte el, előbb azonban jól megvendégelte. Meg is járta jószívűségével Simay, kinek a rajta levő ruhán kívül egyebe nem igen van, másnap egy levelet küldött neki, melyben kéri, hogy egyelőre 6 inget, 6 alsó nadrágot, 12 zsebkendőt, ugyanannyi gallért, kézelőt és téli harisnyát küldjön neki ajándékba. A harisnyákra azonban

kitöltötte, hogy erősek és vastagok legyenek, mert télen hideg van. Az őrltet, míg az országos tébolydában helyet kap, a szegények házában ápolják.

— **Berugott oláh pópá.** Nagy skandalumot csinált tegnap délben az aradi indóháznál egy oláh pópá. Valahol a városban jól felöntött a garatra, mert már a pályaháznál alig birt megállani a lábán, kiabált, ahogy kifért a torkán, éktelen dolgokat, úgy, hogy a rendőr kénytelen volt őt letartóztatni. Ekkor azonban előállt egy kabátos ur (alighanem az is román) kocsi hozatott, s abban elhajtattott a részeg pappal, megnyugtatta a rendőrt, hogy majd ő felmegy a városházára, s elsimítja a dolgot. Azóta folyton megy. Azt hiszik, hogy az oláh pópá Uj-Aradon szállt vasutra, s utazott tovább.

— **Vadászat a megyében.** Az elmúlt hetekben nagyszabású vadászat tartatott, özv. Patrubány Geróné s ifj. Dániel Pál, közel 6000 holdnyi erdeiben, Drautzon, hol a híres bor terem. A vadászatot igazán mintaszerűen rendezte ifj. Dániel Pál s az két nap tartott. A hajt sokban rendkívül sok vadkan, farkas, róka, öz, nyul, erdei szalonka és császármadár került a puskások ösve elé; s azokból — a majdnem mind — jeles vadász sokat terített le. A fényes vadászatot reggelig tartó tánc fejezte be, a kedves háziasszony, özv. Patrubány Geróné kastélyában. A nők közül jelen voltak még ifj. Dániel Pálné s bájos leánya, továbbá özv. Poppovichné. A vadászatot részt vettek a háziuron kívül: Rónasz Jenő főispán, Schmazsanka vasuti igazgató, Dániel József, János, Béla s ifj. Pál, Vojnich Oszkár, Latinovits Géza, Vermes Béla orsz. képvis., Gyertyánffy Jenő, Bottka Béla főszolgabírók, Mihailovich Odón ár. elnök stb.

— **Veszedelemes vigjáték.** Darabokkal ostromolják Lesskayt egyre. Egy fiatal szerző vigjátékkal állít be hozzá.

— **Igazgató ur, adassa elő a darabomat.** Nem akarom dícsérni, de mondhatom hogy kitűnő. Halálra fogja magát kaczagni a közönség.

Az igazgató hátrahőköl.

— **Hogyan? No, akkor semmi esetre sem adatom elő, mert nekem még továbbra is szükségem van arra a közönségre.**

— **Uj czég.** Az Aradon 30 év óta fönálló Reicher Ferencz vasáru üzletét minden activ és passiv követelések nélkül új tulajdonosok vették át és azt ezentúl a saját, törvényszéki bejegyzett Létán és Münich czég alatt fogják vezetni.

— **A ki a szívet a jobboldalán hordja.** A napokban egy fiatal ember halt meg Bécsben, a ki egy időben az egész orvosi világ figyelmét magára vonta szervezete rendellenességével. A fiatal embernek, a kit Schlesiger Adolfnak hívtak, a jobb mellüregében volt a szíve. Ő maga egyáltalában semmit sem tudott erről az abnormitásról, a mig egy sorozás alkalmával a vizsgáló orvos meg nem állapította rajta. Mihelyt tudomást vett szervezete ritkán előforduló rendellenességéről, ajánlatot tett a londoni British muzeumnak, hogy huszezer forintért vegyék meg a holttestét. Ajánlatát visszautasították, bár Schröter bécsi orvostanár pontos vizsgálat után megállapította, hogy nemcsak szíve, hanem mája, lépe, szóval összes belső szervei mind megváltoztatták helyüket, úgy, hogy minden a minék jobb oldalon volt a helye, halfelől esett testében és viaszont. A szervezet ilyen rendellenességei különben nem tartoznak a legnagyobb ritkaságok közé. Sok ember éri el kilencvenedik évét teljes testi és lelki erőben, a kiről halála után kiderül, hogy életében a szíve „nem volt a helyén.”

— **Gyilkos czégtárs.** Véres dráma színhelye volt Mariahilf, Bécs egyik külvárosa. A megrázó dráma, a mely két ember halálával végződött, utójátéka volt a Falek és Fischer közötti kivíteléséig bncásának. A czég csak rövid idő előtt bukott meg és a csőd-eljárás lebonyolításánál Fischer abban a gyanuban, hogy czégtársa megcsalja, elkéseredett haragra lobbant ellene. Tegnap reggel fél kilenc óra tájban elment Falek lakására és he-

ves szemrehányásokat tett, a mit sem sejtő embernek a vélt csalások miatt. Falek higgadtan válaszolt s ez még inkább dühbe hozta Fischert s a mikor Falek a vita hevében hátat fordított neki, egy magával hozott kalapáccsal halálos ütést mért a fejére. A gyilkosság után Fischer menekült, de a Falek segélykiáltására összecsozdult házbellek üldözőbe vették. A gyilkos egyik házból a másikba futott, a mikor azonban látta, hogy nem szabadulhat, revolvert rántott elő és halántékon lötte magát. A lövés föltétlenül halálos volt, Fischer halva esett össze. Czégtársa a halállal vívódik.

— **A hol már korcsolyáznak.** Liptó megyében tél apó letelepedett állandó tartózkodásra. Az egész Vág-völgyét vastag hóréteg takarja. Szép, derűs, de annál hidegebb napok járnak, erős fagyokkal. Az erdőmelléki községek lakói már félretették szekereiket s szánkának, a patakok is, sőt a sebes Vág is befagyott. Liptó-Szent-Miklóson már kultiválják a korcsolyázó teret, öntözgetik szorgalmasan s a fiatalság máris iszánkol. A friss hó megnyitotta a legszebb téli sportot is: a vadászatot. Liptóban az idén roppant megsaporodott a vad, különösen a nyul, vadkan, öz és róka. Az utóbbira halás a vadászat mert a bőre értékes. Néhány év óta megritkult a medve, alig fordul elő egy-egy eset, hogy az erdőmellékiek e réme mutatkoznék, holott ezelőtt jelentékeny károkat szenvedett tőlük a nép a szarvasmarháiban. De igenis jött helyébe egy, nála még veszedelmesebb állat, a farkas, a melyet máris számos környéken kettésben, hármásban láttak ólalkodni. Legközelebb kezdetét veszi az éjjeli (lámpásnál) halászat is, szóval a liptóiak nem igen unatkoznak a télen.

— **Robbanás egy korcsmában.** Mosonban nagy riadalom támadt tegnap egy korcsmában. Több munkás kedvére mulatott, amikor hirtelen nagy robbanás támadt a helységben s a következő pillanatban száz meg száz üveg-szilánk repült szanaszét, véresre sebezve a jelen voltak arczát, kezét. A vizsgálat kiderítette, hogy a merénylő szifon üvegét puska-porral töltött meg és gyújtó dróttal is ellátta. A tettes maga is munkás, aki bosszút akart állani társain. A merénylet után elfutott, de elfogták. Nevét nem akarja megmondani.

— **Bepecsételt pinczegazda.** Nagyokat nevetnek most Aszódon a fogyasztási adókezelők mulatságos históriáján. Bor ellenőrzési körútra indultak a pinczék közé, a hol a gazdát ott találták, borát mindjárt fel is vették, a hol a pincze zárva volt, ajtaját lepecsételték, ilyképp, még pedig akkor, mikor a gazda is benne volt. Nagy uram kijövet elsőbb felhábörödött, aztán visszatért a csaphoz s jót húzva a sziverősítő karczoból, felrántotta az ajtót. Nagyobb baj azonban nem történt, mert a pénzügyöröknek akkor már csak a pecsétjét döngethette el a haragos gazda.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

November 29. (Csütörtök) *Aszód, vigjáték.*
November 30. (Péntek) *Don César de Bazan,* operette.
Deczember 1. (Szombat) *Szókimondó asszony-ság,* színmű, (negyedszer.)
Deczember 2. (Vasárnap) *Délután: Tiszteletes ur keservei.* Este: *Liliomfi.*

Becsület.

— Debut. —

(h.) Azért vették elő a „Becsület“-et, hogy bemutassanak egy színésznőt a színpadon is. Hangsúlyozzuk ezt az is-t, mivel *Laszkódy Anna* szerződött tagunkat a páholyból már egy hó óta ismerjük.

Ott sem keltett feltűnést, a színpadon sem. A közönség sem melegen, sem hidegen nem fogadta, leghelyesebb, ha konstatáljuk, hogy egyáltalában nem fogadta. Az ő Leonórája aivészelt a sok brillans alakítás között. Nem vették észre csak kevesen, akik pedig észrevették, azok megmosolyogtak. Ennyit az igazság érdekében és a közönség jövőjéért érdekelnek megóvása szempontjából.

Almát ezuttal *Nováky Irén* játszotta sok

igyekezettel, tiszteletreméltó eredménnyel. Minden mozdulatán látszott, hogy tudja, mit akar csinálni, csupán a megjátszásban hagyta cserben a fiatalságának tulajdonítható kivíteli erő. A harmadik felvonásban jobb volt mint az elsőben.

Tompa Kálmán művészi Róbertjeért többször kapott nyílt színen s felvonások után is tapsokat.

A többi szereplőket együttesen dícsérjük meg, mivel egyiket a másik rovására megsérteni nem akarjuk.

* **Fenyvessy utódja.** *Lesskay András* színigazgatónak idén elég kellemetlenségei vannak a különféle szerződötésekkel. Sok nehézséget okoz a primadonna-kérdés megoldása, a mely azonban lassankint majd csak meg lesz oldva, a *Fenyvessy Emil* helyére már sikerült találni egy mindenképen alkalmas utódot. Előbb a szegedi társulat bonvivantja volt kombinációba, *Balla Kálmán*, de őt nem engedte direktora, mivel szerződése van vele. Így más helyen kellett keresni és ma már találtak is. Eszerint *Fenyvessy Emil* ki januártól kezdve a nemzetihez megy, *Benedek Gyula* fogja az aradi színpadon helyettesíteni, ki — mint színházi körökben mondják — egyedül volna képes a vidéki bonvivántok közül *Fenyvessy Emil* szerepkörét betölteni.

— **Somló Sándor karrrierje.** Most történt meg az operaház intendánsának kinevezése. *Nopcsa Elek* báró új minőségében már tegnap be is mutatkozott az operaház tisztviselői karának. Ugy tíz óra felé kezdtek meg az operaháznál a hivatalos átadást és átvételt. Először is a pénztárt, majd a letéteket adta át *Stesser József* min. tanácsos, mint volt intendánshelyettes a kormánybiztosnak, a délutáni órákban a leltárak vétettek, illetőleg adattak át. E közben azonban megjelent az operaházban gróf *Fesztetics Andor* és *Somló Sándor*, a nemzeti színház tagja és hosszabb időn át értekeztek a kormánybiztossal és a volt intendánshelyettesel. Hogy mi volt ezen tanácskozás eredménye, nem tudjuk, de kétség kívül a nemzeti színház jövő igazgatása körül foroghatott az értekezés. *Aligha csalódnunk*, midőn azt állítjuk, hogy most már a nemzeti színház dramaturgi állására az egyedüli komoly jelölt *Somló Sándor*, az igazgatói állásra *Fesztetics Andor* grófnak kineveztetése pedig bevezetett tény.

TÁVIRATOK.

Agrár-bank létesítése.

Budapest, november 28. (Saj. tud. táv.) Általános derűtséget kelt, hogy mig az ellenzék tele tüdővel rostálja az agrárkérdéseket, addig a kormány dolgozik és megcsinálja az agrárbankot, az agrárérdekek leghathatósabb támogatóját. Mint értesülünk, ez nem minden. A kormány a földmívelési tárca tárgyalásakor a mezőgazdák érdekében újabb hatalmas beruházásokat jelent be. Többek között azt, hogy anyaatlakok beszerzésére egy milliót fordít. Aligha válik be az ellenzéki agrárkorteskedés, ha az ellenzék csak beszél, a kormány pedig tesz.

Wekerle kijelentése.

Budapest, november 28. (Saját tud. táv.) *Wekerle* miniszterelnök a ház folyosóján a következőleg szólt *Pongrácz Károly* grófhhoz: „Ugyan mit gyanusítottok engem örökké azzal a szabadkőművességgel. Én nem vagyok szabadkőműves, már 1888 előtt megszakitottam velök minden össze-

köttetést. A nyilatkozat a folyosón meg-
lehetős szenzációt keltett.

Végzetes esés.

Budapest, november 28. (Saj. tud. táv.)
Bánffy Miklós gróf elesett és karját el-
törte. Az agg pohárnokmester 95 éves.
Allapota aggasztó.

Oláh népgyűlés.

Nagyszeben, nov. 28. (Saj. tud. táv.) A
mára kitűzött román értekezlet több ol-
dalról ellenzésre talált. Mocsonyi Sándor
erélyes cikkben opponált a gyűlés ellen,
melyet mindamelllett megnyitottak. Az ér-
tekezletet a bizottság megalakítására ti-
zenegykor felfüggesztették, miután a nyil-
vános ülést folytatták. A határozati javas-
lat előtt Russu olvasott fel szenvedélyes
indokolást, melyre sűrű zaj keletkezett s
midőn a magyarokat, mint a hatalom ke-
zelőit emlegette, s nem egyszer hangzott
fel: »Kutyák! Czine mintye!« A resolú-
ciót Trutiu Péter olvasta fel, a mely nyolcz
pontból áll és lényege ez: A gyűlés ki-
jelenti, hogy a tárgyalt miniszteri rende-
let alkotmányellenes. Semmi törvényben
nincs alapja és a nemzet elutasítja azon
föltevést, mintha meghajolna e rendelet
előtt és politikai működését a kormány
önkényétől tenné függővé! A választók ra-
gaszkodnak az eddigi nemzeti programhoz.
A memorandumpert egészen a román
nemzet ellen intézettek tekintik és egy
nemzetiségi kongresszus megtartását ha-
tározzák el. Végül tiltakoznak azon
gyanusítás ellenében, hogy irredentista
célokat követnek. A resolúciót nagy
lelkességgel fogadták el s ezután a gyű-
lést bezárták.

Magyarok Dél-Amerikában.

Baja, november 28. (Saj. tud. táv.)
Latinovics Géza és Szalay Imre orsz. kép-
viselők nagy vadász-kirándulást terveznek
Dél-Amerikába. Az utazók, akik sokat
szándékoznak vadászni, egyelőre uti tár-
sakat keresnek, minthogy e rendkívül fá-
radságos, de élvezetes utat csak többed-
magukkal akarják megtenni.

Mérsékelt díjtételek a telefonforgalomban.

Bécs, november 28. (Saj. tud. táv.)
A költségvetési bizottság utolsó ülésében
az az eszme merült fel, hogy a bécs-bu-
dapesti telefonforgalomban mérsékelt díj-
tételeket kellene engedélyezni. A kor-
mány képviselője megengedte, hogy ezen
ujítás jogos és hogy a kormány, ezen
kérdéssel hosszabb idő óta foglalkozván,
hajlandó bizonyos feltételek mellett a te-
lefonforgalomban mérsékelt díjakat en-
gedni.

A Japán-kínai békekötés.

London, november 28. (Saj. tud. táv.)
Kína és Japán közt kötendő békeszerző-
désre vonatkozó tárgyalások, miután most
már Japán is hajlandó a békekötésre, elő-
reláthatólag rövid időn belül fogják kez-
detüket venni. Japán az utóbbi napokban
kivivott diadalai dacára sem fog oly fel-
tételeket szabni, a melyeket Kína el nem
fogadhatna.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzede.

— Győleves és Balogczég jelentése. —

Budapest, november 28.

Gabonaüzlet: Buzát ma mérsékelt-
ten kínáltak, a vételkedv gyenge volt, az

irányzat osendes maradt. Elkelt 20,000 mm. vál-
tozatlan áron. Eladások:

	mmásza	kg	frt
Tiszavidéki	150	83.	6.82 ¹ / ₂
"	800	82.	6.85
"	100	81.	6.82 ¹ / ₂
"	800	81.	6.85
"	200	8.	6.80
Fehérmegyei	300	81.	6.75
"	500	79.	6.70
"	300	78.	6.60
Tolnai	2650	80.	6.67 ¹ / ₂
Dunai	3900	77.	6.50
Bánati	5000	79.	6.55
Bihari	1000	80.	6.70
Felvidéki	650	81.	6.70
"	350	80.	6.70
Serlei	100	76.	5.20
Roza	200		5.30
"	400		5.35
"	200		5.32 ¹ / ₂
Zab	100		6.10
"	200		6.02 ¹ / ₂
"	100		5.90
"	200		5.75

Határidőüzlet: Amerikából érke-
zett lanyhább jegyzésekre ma nálunk is lany-
hábban indult a buza, s gyenge üzletmenet mel-
lett lanyhábban zárult is. Tengeri, dacára a
külföldi lanyhaságnak — változatlanul indult,
s némileg élénk vásárlási kedv mellett válto-
zatlanul zárult is. Roza és zab valamivel
lanyhábbak.

Zárul 11 órakor

Buza március—április 1894	7.05—7.06
Buza szeptember—október 1894	6.70—6.71
Tengeri május—június 1894	5.65—5.66
Tengeri őszre	6.07—6.09
Zab március—április 1894	6.45—6.50
Zab őszre	6.01—6.02
Káposzta-repeze	11.—11.10

Külföld: New-York: buzára $\frac{3}{4}$ —
 $\frac{7}{8}$, tengerire $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{8}$ lanyhább, Chicago:
buzára $\frac{7}{8}$ —1, tengerire $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{2}$ lanyhább, Pá-
ris csendes, Liverpool tartott, London
változatlan.

Ertéktőzsdé: Ma szilárd árfolya-
mokon indult, s később külföldi igen szilárd
hírekre és jegyzésekre, s az itteni igen élénk
vásárlási kedvre különösen hitelrészvények
emelkedtek tetemesen, a többi papirok szintén
szilárdabbak.

Zárul 11 órakor:

Osztrák hitelrészvény	397.5
Magyar hitelrészvény	496.50
Osztrák államvasút	277.50
Rima-Muranyi	886.50
Déli vasút	107.75

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi
csarnok. 1894. évi nov. hó 27-én. Hízott sertés
árak: 1. Magyar első rendű: 1. Óreg nehéz
(páronkint 400 kg-ron felüli súlyban) 42.—43. krig.
Óreg közép (páronkint 300—400 kilogramm súly-
ban) 42.—43. krig. Fialat nehéz (páronkint 320 kg-
ron felüli súlyban) 43.5—44 krig. Fialat közép
(páronkint 251—320 krig súlyban) 43.5—44. krig.
Fialat könnyű (páronkint 250 kg-ig terjedő súlyban)
43.—44. krig II. Magyar szedett: Nehéz
(páronkint 280 kg-ron felüli súlyban) 42.—43.
krig. — Közép (páronkint 220—280 kg-ig súlyban) 42.5
—43. krig. — Könnyű (páronkint 220 kg-ig terjedő
súlyban) 42.—44. krig. — Szerbiai: Nehéz
(páronkint 260 kg-ig felüli súlyban) 42.5—43. krig.
Közép (páronkint 220—260 kg-ig súlyban) 42.5
—43. krig. — Könnyű (páronkint 220 kg-ig ter-
jedő súlyban) 39.—41. krig. Sertéslelt-
szám 1894. nov. hó 25-én volt készlet 142,258
darab. 1894. nov. hó 26-án felhajtattott: 1790
darab. 1894. nov. 26-án elszállított: 4684
darab. 1894. nov. 27-én maradt készletben 139,364
darab. — A hízott sertésüzletirányzata:
Csendes.

Szeszüzlet.

— November 28. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 52.50,
kicsinyben 53.— hordó nélkül per 100 liter % beleszert
85 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. november 28.

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₁₀₀	123.25
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₁₀₀	97.60
Magyar arany 4 ¹ / ₂ ‰	127.25
Magyar ezüst 4 ¹ / ₂ ‰	101.75
Magyar keleti vasút 1876.	125.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.25
Magyar italmegváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresémsorsjegyek kölcsön	157.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	143.—
Osztrák papírjárdék	99.75

Osztrák járadék ezüst	99.75
Osztrák járadék arany	124.—
Korona járadék	99.75
1860-ki államsorsjegyek	15.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1090.—
Magyar hitelbank részvény	498.—
Osztrák hitelintézet részvény	397.25

Budapesti gabnatőzede.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 28. d. u. 5 óra.

F	a	J	Irányt	100 kg. ár
				frttól frtig
Buza bányási uj				6.55 6.80
Buza tiszavidéki				6.60 6.85
Buza pestvidéki				6.55 6.80
Buza fehérmegyei				6.55 6.80
Buza bacsikai				6.65 6.90
Roza uj, I-ső rendű				5.30 5.35
Roza uj, II-od rendű				5.25 5.30
Arpa takarmány				5.65 6.05
Arpa égetni való				6.30 7.—
Arpa sörfőzdei				7.25 8.3
Zab				6.90 6.2
Tengeri bányási				5.45 5.6
Tengeri másnemű				—
Káposzta-repeze bányási				—
Köles				6.— 6.60
Buza szept.-okt.				7.05 7.07
Buza márc.-ápr.				6.71 6.73
Buza máj.-jun.				—
Roza szept.-okt				—
Tengeri jul.-aug.				—
Tengeri aug.-szept.				—
Tengeri októberre				—
Zab márc.-ápr.				6.02 6.04
Zab szept.-okt.				—
Káposzta-repeze aug.-szept. 1894.				11.10 11.15

VIZJELZÉS.

1894. évi november hó 28-án reggel 8 órakor észlelt viz-
állások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vizmérőzón.

Észlelési állomás	Hőmérsék C°	Időjárás	Vizállás	
			Állás	Állás
Branyicska	— 2°	borult	— 56	—
Arad	+ 1°	borult	— 136	—
Makó	+ 3°	felhős	— 35	—
Szeged	+ 2°	felhős	+ 8	—
Gyoma	—	—	—	—

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad, 1894. november 28.

A m. kir. folyam-mérőki hivatal.

Aradvárosi

Evadbérlet
58. szám.

színház.

Havibérlet
18. szám.

Csütörtökön, 1894. november 29-én

A Z e g é r.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Pailleron E. Fordította:
Fáy J. Béla.

S Z E M É L Y E K:

Simiers Max marquis Fenyvessi E.
Moisandné Lubrinicz J.
Woiska Clotilde grófné, leánya Angyal Ilka.
Moisand Mártha, Clotilde mostoha testvére Novák Irén.
Rimbaut Peps, Clotilde barátnője Déli Emma.
Sagancey Hermin báróné, Clotilde barátnője Kaczér Nina.

Kezdeté 7 órakor.

IDEGENEK NÉVSORA.

— November 28. —

Fehér Kereszt szálloda: Denner Mihály kereskedő,
Szoisz. Herzfelder Mór kereskedő, Pusztai-Poó. Kinszky
József kereskedő, Temesvár. Bálintfy Pál hivatalnok,
Budapest. Löwinger Ernő kereskedő, Vác. Kovács Armin
magánzó, Budapest. Behran József magánzó, Bécs. Kohn
Samu kereskedő, Nagylak. Dr. Kaldrovits Géza ügyvéd,
Budapest.

Három Király szálloda: Bosnyák Imre birtokos, Hold-
méses. Vogelsänger József szerező, Bécs. Szabó Lajos
váltalkozó, Pankota.

KIS LOTTO.

Prágai:

6, 4, 77, 49, 19.

Nagy-Szebeni:

66, 27, 67, 51, 16.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

12300/1894.

Hirdetmény.

Az 1895. évi egyenes adó kivetési munkálatok fogamatba veendőik lévén, felhívatik Arad sz. kir. város lakossága, miszerint az adóköteles egyének és tárgyak összeírására kiküldött hatósági közegek kérdéseire lelkiismeretesen és legjobb tudomása szerint feleljen, mert ki az összeíró közegeket valótlan bementésekkel tévítá vezeti, vagy munkájokban bármí módon akadályozza, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 10. §-a értelmében 1-50 frtig terjedhető bírsággal lesz sújtandó.

Felhívatik továbbá a város közönsége, miszerint az adókövetés alapjául szolgáló vallomási ivatek, melyek ingyen, vétebizonyítvány mellett az adóügyi osztályban vehetők át, az

alabb kitűzött határidők alatt, a polgármester megbízásából, Kilényi János adóügyi alszámvevőnél, a saját érdekéből beadni al ne mulassza, és pedig:

A házbérvédelmi vallomásokat 1894. év folyamán keletkezett új házakra vonatkozólag f. é. decz mber 30-ig.

A kereseti adó III. osztálya alá tartozó és az 1894. év folyamán keletkezett üzletek, kereskedések, vállalatok, iparok vagy más előre nem tudható jövedelmű haszonhajtó foglalkozások jövedelmeire vonatkozó vallomásokat 1895. évi januárius 30-ig.

A kereseti adó IV. osztálya alá tartozó meghatározott évi vagy havi fizetést élvezők évi vagy havi illetményeikre vonatkozó vallomásikat, — továbbá a tőkekamat-adó tárgyát képező kamat vagy életjáradékra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január 15-ig.

Az általános jövedelmi pótdadó kiszámításánál levonandó, ingatlanokra betáblázott és a folyó évben tényleg kifizetett adóssági kamatokra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január 31-ig, vétebizonyítvány ellen.

Az eb-adóra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január hó 8-ig.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek jövedelmeikre vonatkozó vallomásait 1895. évi márczius 30-ig.

A fent érintett vallomások pontos beadása a felek érdekében levén, megjegyeztetik, hogy az adótárgyaknak az adóköteles jövedelmeknek a kincstár megkárosítása céljából való eltitkolása az 1883. XLIV. t.-cz. 100. §-a értelmében 1-500 frtig terjedhető bírságolást von maga után.

Arad sz. kir. város tanácsának 1894. november 10-én tartott üléséből.

A városi tanács.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE

Érvényes 1894. évi október hó 1-étől.

Budapest—Arad.

	reggel	délut.	este
BUDAPEST indul.	8,05	1,55	10,—
Szolnok	11,10	4,00	1,37
Csaba	2,28	5,55	4,35
Kétegyháza	2,54	6,18	5,08
Lökösháza	3,12	—	5,26
Kurtios	3,28	6,37	5,43
Sofronya	3,40	—	5,55
ARAD érkezik	3,55	6,55	6,10

Arad—Budapest.

	d. e.	reggel	este
ARAD indul	11,30	8,20	9,45
Sofronya	11,46	—	10,02
Kurtios	11,58	8,38	10,16
Lökösháza	12,14	—	10,35
Kétegyháza	12,37	9,03	11,—
Csaba	1,28	9,25	11,45
Szolnok	4,31	11,22	8,00
BUDAPEST érkezik	7,35	1,20	6,30

Erdély felé.

	d. u.	reggel	d. u.	este
ARAD indul	2,30	6,35	4,30	7,05
Glogovács	2,44	6,46	4,42	—
Györök	3,15	7,07	5,03	—
Paulis	3,32	7,18	5,14	—
Radna-Lippa	3,58	7,35	5,32	7,50
Konop	4,30	7,58	5,56	—
Berzova	4,50	8,14	6,12	—
Tótvárád	5,21	8,38	6,41	—
Soborsin	5,40	8,56	7,00	8,51
Piski	—	11,04	9,38	—
Gyulafehvár	—	12,51	11,25	11,18
Tövis érkezik	—	1,20	11,54	11,40

Erdély felől.

	éjjel	éjjel	este
Tövis indul	3,36	3,19	1,35
Gyulafehvár	3,59	4,04	2,14
Piski	5,05	6,05	3,59
Soborsin	6,33	8,21	4,00
Tótvárád	—	8,40	4,21
Berzova	—	9,09	4,50
Konop	—	9,25	5,09
Radna-Lippa	7,29	9,58	5,47
Paulis	—	10,11	6,02
Györök	—	10,25	6,18
Glogovács	—	10,48	6,47
ARAD érkezik	8,10	11,00	7,00

Arad—Csaba—Nagyvárad.

	reggel	délut.
ARAD indul	6,18	3,56
Sofronya	5,31	4,18
Kurtios	5,44	4,45
Lökösháza	6,00	5,13
Kétegyháza	6,18	6,13
Kigyós	6,31	6,37
Csaba	7,02	6,55
NAGYVÁRAD érkezik	9,32	—

Nagyvárad—Csaba—Arad.

	délután	délután
NAGYVÁRAD indul	—	4,25
Csaba	7,09	7,12
Kigyós	7,24	7,25
Kétegyháza	7,47	7,39
Lökösháza	8,14	7,58
Kurtios	8,38	8,15
Sofronya	8,53	8,27
ARAD érkezik	9,10	8,42

Arad—Temesvár.

	reggel	d. e.	délut.
ARAD indul	6,20	11,35	5,00
Uj-Arad	6,31	11,59	5,21
Németságh	6,49	12,24	5,47
Vinga	7,08	12,52	6,14
Orozifalva	7,20	1,09	6,34
Merczifalva	7,31	1,25	6,52
Szt.-András	7,43	1,44	7,12
TEMESVÁR érkezik	8,01	2,10	7,39

Temesvár—Arad.

	reggel	d. u.	éjjel
TEMESVÁR indul	8,20	1,12	9,10
Szt.-András	8,46	1,41	9,29
Merczifalva	9,04	1,59	9,48
Orozifalva	9,19	2,15	9,54
Vinga	9,42	2,40	10,11
Németságh	10,00	2,57	10,26
Uj-Arad	10,30	3,30	10,45
ARAD érk.	10,43	3,44	10,55

Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza.

	d. e.	este
UJ-SZT.-ANNA indul	8,00	6,40
Simánd	8,31	7,11
Kisjennő-Erdőhegy	9,20	7,55
Székudvar	9,36	8,11
Sikló	9,51	7,26
Ottlaka	10,5	8,40
Elek	10,23	8,57
KÉTEGYHÁZA érkezik	10,38	9,12

Kétegyháza—Uj-Szt.-Anna.

	reggel	d. u.
KÉTEGYHÁZA indul	5,17	8,03
Elek	5,30	8,23
Ottlaka	5,40	8,36
Sikló	5,51	8,50
Székudvar	6,08	4,06
Kisjennő-Erdőhegy	6,24	4,39
Simánd	6,49	5,10
UJ-SZT.-ANNA érkezik	7,14	5,40

Mezőhegyes—Kétegyháza.

	reggel	este
MEZŐHEGYES ind.	7,05	8,30
Kamarásmaj.	7,17	8,42
Nezse	7,25	8,52
Kovácsháza	7,42	9,10
Bánhegyes	8,04	9,33
M.-Bodzás	8,25	9,55
Bánkut	8,37	10,09
KÉTEGYHÁZA érk.	8,55	10,30

Kétegyháza—Mezőhegyes.

	délután	reggel
KÉTEGYHÁZA ind.	3,00	5,16
Bánkut	3,22	5,36
Megyes-Bodzás	3,40	5,49
Bánhegyes	4,02	6,06
Kovácsháza	4,25	6,23
Nezse	4,39	6,35
Kamarás-major	4,48	6,43
MEZŐHEGYES érk.	5,00	6,55

Arad—Szeged.

	reggel	d. e.	d. u.
ARAD indul	5,00	9,00	4,20
Szt.-Tamás	5,24	9,23	4,49
Pécska	5,48	9,36	5,13
Battonya	6,12	10,01	5,47
Tompa	6,24	10,11	6,00
Mezőhegyes	7,01	10,40	6,54
Csanád-Palota	7,22	11,00	7,21
Nagyalak	7,39	11,15	7,43
Apátfalva	8,01	11,35	8,09
Makó	8,26	11,56	8,51
Kis-Zombor	8,42	12,12	9,10
SZEGED érkezik	9,33	1,00	10,10

Szeged—Arad.

	d. u.	este	reggel
SZEGED indul	2,20	6,00	4,20
Kis-Zombor	3,12	6,45	5,16
Makó	3,35	7,04	5,43
Apátfalva	3,55	7,23	6,02
Nagyalak	4,17	7,44	6,24
Csanád-Palota	4,32	7,59	6,39
Mezőhegyes	5,08	8,27	7,10
Tompa	5,32	8,40	7,35
Battonya	5,45	9,01	7,48
Pécska	6,10	9,25	8,14
Szt.-Tamás	6,23	9,38	8,27
ARAD érkezik	6,45	10,00	8,50

Arad—Gurahonoz.

	reggel	d. u.	d. u.
ARAD indul	6,40	5,33	12,30
Ótvenes	6,56	5,39	12,55
Zimánd-Ujfalu	7,02	5,45	1,08
Uj-Szt-Anna	7,24	6,07	2,00
Világos	7,46	6,29	2,39
Muszka-Magyarád	7,53	6,36	2,52
Pankota	8,04	6,47	3,26
Apatelek	8,35	7,18	4,28
Borosjenő	8,47	7,30	5,03
Bokszeg-Beél	9,09	7,52	5,43
Borossebes-Buttyin	9,38	8,20	6,53
Almás-Alosill	10,05	8,47	7,38
GURAHONCZ érkezik	10,20	9,02	8,00

Gurahonoz—Arad.

	reggel	d. u.	reggel
GURAHONCZ indul	4,20	3,10	4,25
Almás-Alosill	4,37	3,27	4,52
Borossebes-Buttyin.	5,05	3,56	5,59
Bokszeg-Beél	5,32	4,28	6,54
Borosjenő	5,56	4,47	7,40
Apatelek	6,06	4,57	8,00
Pankota	6,42	5,32	9,20
Muszka-Magyarád	6,48	5,38	9,32
Világos	6,55	5,45	9,50
Uj-Szt-Anna	7,21	6,11	10,40
Zimánd-Ujfalu	7,39	6,29	11,10
Ótvenes	7,44	6,34	11,18
ARAD érkezik	8,00	6,50	11,43

Borosjenő—Csermő.

	délután	este
Borosjenő indul	8,55	7,35
Csermő érkezik	9,55	8,35

Csermő—Borosjenő.

	reggel	délután
Csermő indul	4,50	3,35
Borosjenő érkezik	5,50	4,35

Arad sz. kir. város kapitányi hivatalától.

16574/1894. sz.

Felhívás.

Arról győződtem meg, hogy a kereskedők nagyobb része üzletük előtt a gyalog és kocsit-közötti utcaterületre különféle üzleti árukat, üres ládákat helyeznek el.

Miután a fennebb érintett terület a város tulajdona s kocsit és gyalog közlekedésre van szánva, annak magánosok által leendő elfoglalása már azért sem tűrhető — de különben is az árukirakás haladó városunknak zsidóbusz kinézetét kölcsönöz.

Ennélfogva felhívom az érdekelteket, hogy a gyalog és kocsit-közötti utcaterületre többé semmiféle tárgyakat ki ne rakassanak, mivel ellenesetben a legszigorubb büntetés fog alkalmazásba vétetui.

Aradon, 1894. november 28.

Főkapitány ur helyett
Nyáry Béla
alkapitány.

493/1894. pm.

Hirdetmény.

Az első aradi gyártelep részvénytársaság Sége külvárosban fekvő szeszgyára vizeinek a Holtmaros — most már élőviz-csatornába való bevezetésére szolgáló, a nevezett külvárosi Eke-utcán s a városi téglaverő helyeken átvonuló, betonból tervezett csatornából álló viziműnek létesítésére engedélyért folyamodván, ezen kérvényt a hozzá csatolt tervekkel, valamint ezen tervekre tett szakértői véleménynyel együtt, 1894. évi december hó 1-től 30-ig terjedő 30 napra hivatalos helyiségemben közszemlére kiteszem.

Egyidejűleg a kérvény tárgyalására 1895. évi január hó 15-ik napjának d. e. 10 óráját határidőül, tárgyalási helyül pedig Arad sz. kir. város székházának tanácstermét kitűzöm.

Egyidejűleg mindazokat, akik a kérdés alatti vizimű által érdekeltek, felhívom, hogy a mű létesítése ellen netáni ellenvetéseiket akár a közszemlére való kitétel alatt írásban, akár a tárgyalás alatt szóval annál inkább előadják, minthogy ellen esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Arad, 1894. évi november hó 21.

Salacz Gyula
kir. tanácsos, polgármester.

21877/1894.

Hirdetmény.

Ezennel közhirrét tétetik, hogy az 1894., 1895. és 1896. évekre megállapított dohánybe-váltási árakat és az osztályozási szabályokat tartalmazó részletes hirdetmény a városház ka-puján kifüggesztve bármikor megtekinthető.

Arad, 1894. október 27.

A városi tanács.

2437/1894 pm.

Hirdetmény.

Közhirrét teszem, hogy a vértanu szobor ke-rítésének tervezetere nyitott pályázat következ-tén benyújtott pályamunkák közül a pályabíró-ság az első díjat: »Esznek hódol az ércz«; a másodikat: »A munka szorgalma«; a harmadi-kat a »Kemény« jeligés pályamunkáknak ítélte.

Ezzel kapcsolatban a díjat nem nyert pá-lyamunkák beadóit felhívom, hogy pályamunkái-kat a folyó évi december hó 15-ig hivatalom-ban átvenni sziveskedjenek.

Ezen határidő eltelte után a jeligés levelek elégettetnek, a pályamunkák pedig a városi rajz-iskola rajzgyűjteményéhez csatoltatnak.

Arad, 1894. évi november hó 25.

Salacz Gyula.

kir. tanácsos, polgármester.

Tiszta vér

az egészség biztosítóka!

Titkos betegségek, sömör, kiütések, sápadtság, lankadság, gyöngeség — egészséges vér által mind eltávolíthatók! Mi, módszerünk alkalmazása mellett, a gyökeres sikerről kezesszünk.

Tudakozódásoknál kérjük a válaszlevél bélyegének melléklését.

„Office Sanitas“ Paris 30. Fau-bourg Montmartre. 780. 8—12.

Végr. 803/1894. szám. K. j. b. 20978/189. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi 60. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrét teszem, hogy az aradi kir. jbiróságnak 20671/894. sz. végzése folytán Tabakovits Emil végrehaj-tató javára Reisz Ottó aradi lakos ellen 50 frt tőke s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehaj-tás foganatosítása alkalmával bíróság lefoglalt és 305 frt 75 kr-ra becsült telephoz berendezések és bolti felszerelésekkel álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Az árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Deák Ferencz-utca 42. sz. a leendő eszközlé-sére 1894. évi november hó 30-ik napjának d. u. 4 óráját határidőül kitűzöm s ahhoz a venni szándékozót az ezennel oly megjegyzéssel hívom meg, hogy a jelzett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi 60. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatnak.

Az elárverelendő ingóságok vételára az 1881. évi 60. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint készpénzben lesz kezeimhez ki-fizetendő.

Kelt Aradon, 1894. évi november hó 15.

Török Dénes
bir. végrehajtó,
Simonyi utca 6. sz.

Aradi nyomdarészvénytársaság könyvnyomdája Aradon.**Fő-ut 51. sz.**

az „Aradi és csanádi egyesült vasutak“ palotájában.

Telefon sz. 151

Papirzacskók

erős és jó minőségű papirból gyártva**mindenféle nagyságban****nálunk raktáron tartatnak és czégnyomással együtt olcsó áron kaphatók.**

„Aradi Nyomdarészvénytársaság“ könyvnyomdája.